

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne izvešči nedelje in praznika. // Inzerati do 80 petih vrst 6 Din 2, do 100 vrst 8 Din 2,50, od 100 do 300 vrst 6 Din 3, večji inzerati peti vrsto Din 4, Popust po dogovoru, inzerati davke posebej. // Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12, za inozemstvo Din 25. // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Križkova ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo, Strassmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave, Kocanova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE, Ob kolodvoru 101 // SLOVENSKE GRADCE, Slovenski trg 5 // Politična kronika v Ljubljani št. 10.351.

Nov mirovni poziv:

Za pravičen in časten mir

Belgijski kralj in holandska kraljica sta ponudila zavezanikom in Nemčiji svoje posredovanje za mirovna pogajanja — Haaški apel so sprejeli v Rimu z velikimi simpatijami, v Berlinu pa dvomijo v njegov uspeh — V Londonu samo za mir v skladu z angleškimi vojnimi cilji

London, 8. novembra. br. Dočim so v nevtalnih diplomatskih krogih iz prvih vesti o nenadnem prihodu belgijskega kralja Leopolda v Haag sklepali o važnosti vojaškega sodelovanja med Belgijo in Holandsko za primer skupne obrambe pred vsako kršitvijo nevtalnosti obeh držav, je bilo sredi nepričakovano objavljeno besedilo brzojavke, s katero obeh zavezanici nudita poglavarjem vojskujočih se držav svoje posredovanje za mir. Akcija obeh suverenov je napravila povsod najboljše vtis.

Haag, 8. nov. s. Zvečer je bil z uradnim komunikacijem objavljen tekst brzojavke, ki sta jih holandska kraljica Vilijemina in belgijski kralj Leopold poslala angleškemu kralju Juriju, francoskemu predsedniku Lebrunu in nemškemu kancelarju Hitlerju. Tekst je bil objavljen v holandskem, angleškem, francoskem in nemškem jeziku ter se glasi:

»V tem, za ves svet strahotnem času sva prepričana, da je najina dolžnost, preden v zapadni Evropi vzplamti vojna z vso silo, da ponovno dvignemo svoj glas. Nedavno so bojujoče se države izjavile, da bodo pripravljene proučiti obrazložene in osnovane predloge za pravičen mir. Zdi se nama, da je v sedanjih okoliščinah za nje težko priti v stik, določiti stališča z največjo preciznostjo ter približati se druga drugu.

Kot vladarja dveh nevtalnih držav, ki gojita dobre odnose z vsemi svojimi sosedi, sva pripravljena ponuditi svoje posredovanje. V kolikor bi to bilo zanje neprijetno, sva pripravljena z vsemi sredstvi, ki so nama na razpolago, v duhu prijateljskega sporazumevanja delati za določitev elementov sporazuma, ki naj se dosegne. To svojo ponudbo postavljamo za dobro najinim narodom ter v interesu vsega sveta. Upava, da bo ponudba sprejeta in da se na ta način napravi prvi korak k obnovi trajnega mira.

Amsterdam, 8. novembra. AA. (Reuter). Mirovni poziv je bil prisrčno sprejet v vsej Nizozemski in Belgiji. Vse prebivalstvo se

zaveda, da je varnost in nevtalnost obeh držav stalno v nevarnosti. Obe državi sta mobilizirani. Nizozemska je poplavila gotove pokrajine, v drugih pa je proglašila obredno stanje. Belgija je vznemirjena zaradi neprestanih letov tujih letal nad njenim ozemljem. Zaradi tega sta oba naroda z veseljem pozdravila iniciativo obeh suverenov.

Globok vtis v Rimu

Rim, 8. nov. AA. (Havas). Pobuda kraljice Vilijemine in kralja Leopolda za mir je napravila zelo globok vtis v Rimu, kjer žele, da bi se dosegel kompromis med zavezaniki in Nemčijo. Gesto holandskega in belgijskega vladarja komentirajo z velikimi simpatijami in izrekajo priznanje plemeniti ideji, ki je navdahnila njuno intervencijo pri pariški, londonski in berlinski vladi, vendar se v Rimu ne vdajajo nobenim iluzijam glede uspeha te intervencije, čeprav mislijo, da je mirna ureditve spora še možna in da bo možna vse dotlej, dokler se ne vname velika bitka na Renu.

Odmev v Berlinu

Berlin, 8. nov. e. Tukajšnji obveščeni krogi mislijo, da bo Nemčija ponujeno uslugo belgijskega kralja in holandske kraljice za zopetno vzpostavitev miru hvaležno sprejela. Hkrati pa mislijo, da je glede na neuspeh sedanjih posredniških akcij zelo dvomljivo, da bi ta nova iniciativa imela kakšen uspeh, pa naj Nemčija še tako želi mir.

London, 8. nov. s. Kancelar Hitler in zunanji minister Ribbentrop sta imela sredi daljšo konferenco, na kateri sta, kakor domnevajo, proučevala holandsko-belgijsko ponudbo za mirovno posredovanje.

Angleški pogoji

London, 8. nov. s. K mirovni poslanici holandske kraljice in belgijskega kralja izjavljajo v odločilnih francoskih politič-

nih krogih, da bo francoska vlada enako kakor angleška proučila vsak resen predlog za mir.

London, 8. nov. AA. (Reuter) Izve se, da bo mirovni poziv belgijskega kralja in nizozemske kraljice po mednarodnem običaju dostavljen osebno kralju Juriju VI. Mirovni apel bo v vsakem primeru predmet proučevanja angleške vlade.

London, 8. nov. e. Glede posredniške ponudbe belgijskega kralja Leopolda in holandske kraljice Vilijemine izjavljajo tu, da je bila akcija obeh suverenov sprejeta v Londonu s simpatijami, toda smatrajo, da ni treba pričakovati, da bi ta ponudba lahko služila kot podlaga za mir. Zavezaniki bodo po mnenju tukajšnjih političnih krogov izrazili svojo zahvalo za mirovno prizadevanje belgijskega kralja in holandske kraljice, toda hkrati bodo izjavili, da ne morejo ustaviti borbe, če ne bo to izključno na podlagi pogojev, ki bi bili pa Nemčijo nedvomno nesprejemljivi, namreč obnove neodvisnosti Poljske in Češkoslovaške ter zagotovitev trajnih in trdnih jamstev, da Nemčija za doseg svojih ciljev ne bo več uporabila sile. Kot sigurno jamstvo za to bi se po mnenju vodilnih zavezanikov krogov zahtevalo znatno skrajšanje nemške vojske in letalstva. Tudi smatrajo, da kralj in kraljica najbrž sama dvomita o uspehu te akcije. Najbrž sta to akcijo pričela zato, da svoji državi osvobodita zmerom večjega pritiska.

London, 8. nov. s. Ministrski predsednik Chamberlain jutri ne bo podal svojega rednega tedenskega poročila o položaju v parlamentu, ker bo svernil po koslu, ki ga jutri priredi v Guildhall novi londonski župan. Mornarški minister Churchill pa bo najbrž podal svoj ekspozé v parlamentu jutri.

Pričakujejo pa, da bo že na današnji seji parlamenta opozicija stavila vladi vprašanje o holandsko-belgijskem mirovnem posredovanju in da bo v odgovoru mini-

strski predsednik Chamberlain podal izjavo o stališču angleške vlade do tega posredovalnega poskusa.

Kaj pravijo današnji angleški listi

London, 8. nov. s. Današnje angleško časopisje komentira holandsko-belgijski poskus za mirovno posredovanje ter soglasno daje priznanje plemeniti gesti, izraža pa le malo upanja, da bi poskus uspel.

»Times« pravijo, da pogajanja niso možna, če Nemčija ne da takega odgovora, ki bi ga bilo mogoče spraviti v sklad s stališčem zavezanikov.

»Daily Telegraph« pravi, da trenutno niso dani pogoji za častni mir.

»Daily Mail« misli, da Nemčija ne bi smela obdržati ozemlja, ki ga je z vojno pridobila in da bi bile za mir potrebne garancije.

»Delavski« »Daily Herald« pravi, da bi bila pogajanja za mir možna šele tedaj, če Nemčija najprej umakne svoje čete iz Poljske in Češkoslovaške.

»News Chronicle« pravi, da so edini možni odgovor na posredovanje že znani za zavezaniki vojni cilji, na katerih morajo zavezaniki trdno vztrajati.

Skepsa v Ameriki

Washington, 8. novembra. AA. (Reuter) Predlog kraljice Vilijemine in kralja Leopolda je bil sprejet v ameriških parlamentarnih krogih z odobravanjem, dasi se skeptično gleda na njegov uspeh. Nekateri senatorji so izjavili, da želijo predlogu uspeh, medtem ko so drugi dejali, da ni mnogo izgledov, da bi prišlo v kratkem do miru na svetu. Senator Clerk je dejal: Ni moglo biti srečnejšega mesta odkoder je bil poslan ta mirovni apel. Želim, da se Belgiji in Nizozemski pridruži tudi skandinavski države in Svica.

Posvetovanja v Berlinu

**Zopet prerokujejo „odločilne dogodke“
Obrambni ukrepi nevtalnih držav ob nemški meji**

Berlin, 8. nov. e. V kancelarski palači je bilo včeraj ves dan zelo živahno. Kakor se izve, je imel Hitler daljše konference z mnogimi vodilnimi vojaškimi osebnostmi, med drugim z maršalom Göringom, z vrhovnim poveljnikom nemške vojske generalom Brauchitschom in sešom generalnega štaba Keltom. V dobro poučenih krogih mislijo, da bo ta konferenca zvezi z odločilnimi dogodki, ki jih pričakujejo še ta teden. Od jutra do večera stoji množica ljudi pred vladno palačo in pričakuje prihoda visokih vojaških funkcionarjev ter izraža svoje zadovoljstvo glede položaja.

Pariz, 8. novembra. AA. (Havas). Izšlo je uradno poročilo, da je dograjen utrbeni pas ob švicarski, luksemburški in belgijski meji in da je zdaj Maginotova črta znatno podaljšana.

Amsterdam, 8. novembra. AA. (Havas). Iz zanesljivega vira se je zvedelo, da so holandska vojaška oblastva kljub mirovnemu apelu belgijskega kralja in holandske kraljice odredila, da se razširi poplavljen varnostno območje še na nov pomemben osek.

Brukselj, 8. nov. mp. Belgjska vlada je na podlagi prekega sode preprovala rečno plovbo v provinci Limburg.

Letalske bitke

**Junaštvo francoskih in angleških pilotov —
Včeraj novi boji med britanskimi in nemškimi letali**

Pariz, 8. nov. s. K veliki letalski bitki ki je bila predvčeršnjim nad zapadno fronto, poročajo, da se je vršila nad mestom Saarguemines. Francoska letala so se spustila nad nemška s hitrostjo 400 milj na uro (640 km). Ena francosko letalo je moralo sicer zasino pristati, vendar se je pozneje lahko vrnilo na svoje letališče. Skupno so bila lažje zadeta 4 francoska letala. Ranjen pa ni bil noben član posade. Po tej veliki bitki sta se dve francoski letali iz iste skupine ponovno zapletli v borbo z devetimi nemškimi letali in jih pogladi v beg. Enako so na to 4 francoska letala ameriške znamke »Curtis« pogladi v beg drugo skupino 9 nemških letal.

kakor en meter razdalje. Spopad se je vršil v glavnem med britanskimi patrolnimi letali, ki jih je brezčasno poslala angleška letala, in nemškimi oglednimi letali. Britanska letala so pogladi nemška letala v beg. Neko nemško letalo, ki so ga opazili, ko je letelo nad neko trgovinsko ladjo, je zbežalo, kakor hitro je opazilo, da se bliža britansko patrolno letalo.

Vojna na morju

London, 8. nov. s. V Ameriko so ujeli klice na pomoč, ki jih je brezčasno poslala angleška ladja »Mataroa« (1300 ton). Za radi slabega vremena pa se je potem morala ladja zateči v švedske teritorialne vode v Botniškem zalivu.

Nemška mornarica je tudi zaplenila švedsko ladjo »Rita« ob južozapadni švedski obali.

Kodani, 8. nov. e. Na zapadni obali Jutlanda je prebivalstvo včeraj opazovalo srdito borbo dveh bombnikov z 12 lovci. Borba je trajala četr ure, naposled sta se na bombnika ognila preteči katastrofi z naglim spuščanjem in spretnim manevriranjem. Posrečilo se jima je pobegniti. Sodiijo, da sta bila oba bombnika nemška, ker sta odletela v južni smeri.

Olajšanje za izvoz ameriškega orožja

Vprašanje prenosa ameriških ladij

Washington, 8. nov. mp. Na podlagi uveljavljenja spremenjenega zakona o ameriški nevtalnosti je Roosevelt objavil nove predpise, ki olajšujejo izvoz orožja iz Zedinjenih držav. Po dosedanjih predpisih je izdajala vlada dovoljenje le po preteku nekakega časa, ker je imela prvenstveno pravico pri nakupu letal novih tipov. Po novi uredbi je izvoz dovoljen takoj s predhodnim odobrom vlade.

Washington, 8. nov. s. Predsednik Roosevelt je izjavil včeraj na konferenci tiskar, da je mornariška komisija na njegovo željo odločila za dan ali dva sklepanje o predlogu paroplovnih družb, da bi smele svoje ladje registrirati v Panamski republiki. Roosevelt je dejal, da v tej zadevi nima vloge vprašanje nevtalnosti, ker lahko vsakdo prodaja ladje v nevtalne države ali prenese tja naslov. Toda če se enkrat prenos izvrši, ne smejo po Rooseveltovem mnenju na teh ladjah več biti zaposleni državljani Zedinjenih držav in ne morejo zahtevati paroplovne družbe nobene intervencije vlade Zedinjenih držav, če bi bile ladje potem poropljene.

Ameriške delavske organizacije so objavile protest proti prenosu ladij v Panamo.

Nemci ne bodo mogli ovirati transportov

New York, 8. nov. AA. (Havas) Zavezanike spremljevalne ladje bodo mogle prevažati material, kupljen v USA, kljub nemškim podmornicam in letalom, piše »New York Sun«. Clankar razmišlja o sredstvih, ki jih utegnejo Nemci uporabiti, da bi ovirali transport blaga čez Atlantik, in misli, da so edina možna sredstva podmornice in letala. Ker bodo ladje, ki bodo prevažale v USA kupljeno blago, nedvomno imele spremstvo in jih bodo varovale vojne ladje, bo nemškim podmornicam težko zapreti prekomorske proge. Okoliščine, v katerih bodo morale podmornice nastopiti, bodo takšne, da bodo povzročile velik riziko in da bo škoda, ki jo bodo prizadevali zavezaniki ladjam, manjša od lastnih izgub, zato bodo za dalj časa in za daljšo akcijo tako rekoč neuporabljive. Po sodbi clankarja je nevarnost pred nemškimi letali še mnogo manjša, ker bo njihova akcija otežena, ko ne bodo imela ugodnih oporišč za svoje operacije na Atlantiku.

Nova navodila finski delegaciji

**Pogajanja v Moskvi se bodo najbrže že zavlekla
Zanimiv glas švedskega lista**

Helsinki, 8. nov. s. Finska vlada je imela včeraj dve seji, na katerih je odobrila nove instrukcije svoji delegaciji v Moskvi.

Helsinki, 8. nov. e. Včeraj popoldne je imela finska vlada skupno sejo s predstavniki vseh parlamentarnih skupin zaradi proučevanja poročila delegatov iz Moskve glede sestave novih navodil. Zatrjujejo, da gre samo za podrobnosti, ker so osnovne stvari že rešene. Ker se bodo pogajanja nanašala na zelo važne gospodarske probleme, mislijo, da bo delo delegacije trajalo dalj časa.

V finski javnosti se že čuti mnogo umirjenosti. Samo listi finskih švedov niso opuščali prilike, da v svojih listih prisajajo, kar v drugih državah pišejo neugodnega o Rusiji. Resni ljudje smatrajo to za

neumestno in netaktno. V zadnjih treh dneh pa je opažati, da pišejo tudi švedski listi bolj zmerno.

Zlasti je zbudil pozornost članek lista »Göteborg Posten«, ki piše: Obstoječe razne možnosti za sodelovanje med Rusijo in skandinavskimi državami ter Baltikom. Ker je Nemčija prostovoljno odstopila od svojih pretenzij na Baltičem morju, ni nobenega poudarka več za spore med Norveško, Švedsko in Finsko s Sovjetsko Rusijo ter baltiskimi državami, temveč je nasproti mnogo podane za vzajemno delo. Rusija lahko doseže mnogo večje koristi v prijateljskem sodelovanju, mnogo manj pa ali celo nič z vojno. Tako pisanje se že dolgo ni pojavilo v švedskem tisku in za to mu posvečajo posebno pozornost.

Iz notranje politike

VOLITVE V SENAT

Volitve v senat se bodo vršile, kakor je znano, prihodnje nedelje 12. t. m. Vložena je samo ena kandidatna lista to je vladina lista JRZ v vsej državi razen v banovini Hrvatski, ki ima takisto samo eno kandidatno listo — listo seljaško-demokratske koalicije. O teh volitvah, kakor tudi o volitvah v občine, hrvatski sabor in narodno skupščino je objavil za grebiki »Obzor« članek, ki ga zaključuje tako-le: »Ko bodo izvedene volitve v hrvatski sabor, občine in narodno skupščino, se bo, kakor se zdi, samo ob sebi pojavilo vprašanje, je li oportuno, da ostanje na svojih položajih senatorji, ki bodo izvoljeni v nedeljo 12. t. m. Bilo bi zares paradokso, ako bi se izvedle volitve v hrvatski sabor, občine in narodno skupščino po demokratskem volilnem redu, a senatorji bi bili izvoljeni po nazadnjaškem volilnem zakonu, ki so ga uveljavili prejšnji režimi. Zato je mogoče, da bo po končanih volitvah v hrvatski sabor, v občine in narodno skupščino uveljavljen nov volilni zakon tudi za senat, pri čemer bi se seveda upraveljevali tudi predpisi krone.«

DR. BUDISAVLJEVIĆ V BEOGRADU

Iz Zagreba se je včeraj vrnil v Beograd minister za socialno politiko dr. Srdjan Budisavljević, ki je takoj po svojem prihodu obiskal podpredsednika vlade dr. Mačka. Dr. Budisavljević je kot predsednik SDS vstopil v odbor ministrov, ki ima nalogo, da izdela zakon za volitve narodnih poslancev.

O SAMOUPRAVAH IN SVOBODNIH VOLITVAH

Minister pravde dr. Laza Marković je imel v Sabcu govor, v katerem je med drugim izjavil:

»Vlada želi, da bi prišlo čim prej do obnove strankarskega življenja, ki je bilo ukinjeno leta 1929. Vprašanje sporazuma se ni obravnavalo kot strankarsko vprašanje, nego kot vzemardno in vsedržavno vprašanje.«

Ko je obširno razpravljalo o vseh peripetijah naših ustavnih bojev od zedinjenja do sklenitve sporazuma Cvetković - dr. Maček, se je zadržal na financiranju samouprav ter je rekel: »Hrvat se bode moral za to še sami brigati. Sribi imamo s financiranjem samouprav že svoje izkušnje in vemo kako težko je kriti vse potrebe samoupravnih teles, ki mnogo stanejo. Sribi bomo samo zadovoljni in srečni, če bodo Hrvati bolje uredili svoje šole, rodila, čista, ceste, šume in drugo s pomočjo svoje samouprave, kakor pa je to storila doslej država.«

Dr. Marković je nato priznal napore združene opozicije in Jugoslovenske nacionalne stranke pri delu za sporazum. Dejal je: »Zadnje besedo o sporazumu bo imela svobodna in s tajnimi volitvami izvoljena narodna skupščina.« O volitvah samih pa je izjavil, da so docela nepotrebne in samo neumisljena maskarada, ako niso svobodne.

ZA SKUPNO DEMOKRATSKO SOCIALISTIČNA STRANKA FRONTO

Beograjski listi poročajo, da bo glavni odbor socialistične stranke v Jugoslaviji začel spet s strankinim delovanjem med narodom. Glavno strankino delo bo borba za ustavni parlamentarni in demokratski sistem vladanja. Volitve naj ne bodo same tajne, temveč naj imajo enako volilno pravico enako moški kakor ženske.

V posebni resoluciji ugotavlja glavni odbor, da je podpiral akcijo združene opozicije za sklenitev splošnega narodnega sporazuma in za obnovo demokracije ter političnih svobod. Sporazum, ki sta ga sklenila dr. Maček in predsednik vlade Cvetković naj bo izhodna točka za nadaljnji razvoj političnega življenja v državi. Ker pa je bil ta sporazum sklenjen brez sodelovanja zakonitih in svobodno izvoljenih predstavnikov Srbov in Slovencev, ga je treba predložiti svobodno izvoljenemu narodnemu predstavništvu v pooblaščenih, da bo tako zares narodni sporazum.

Resolucija izraža končno prepričanje, da je v današnjih časih potrebno zbiranje in sodelovanje vseh resnično demokratskih strank in političnih skupin. Slednjije je izrečena v resoluciji trdna volja glavnega odbora socialistične stranke, da bo povsod odločno nastopal proti vsem poskusom zavesti in zapeljati delavstvo v kake tajne organizacije.

Za predsednika stranke je bil izvoljen dr. Živko Topalović, za tajnika pa zasebni uradnik P. Rajković.

SAMO OSEBNO MNENJE MINISTRA DR. KULENOVIĆA

Iz Beograda poročajo: Pred dvema dnevi so listi objavili izjavo podpredsednika JRZ, ministra za šume in rudnike dr. Kulenovića, o potrebi avtonomije Bosne in Hercegovine. Njegova izjava je izvala mnogo zanimanja ter je bila predmet komentarjev vseh političnih krogov, posebno tiste, ker je dr. Kulenović podpredsednik JRZ. Sodiijo, so v vladnih krogih izjavljali, da predstavlja ta izjava samo osebno mnenje ministra dr. Kulenovića.

Curth, 8. novembra. Pariz 10.—, London 17.33, New York 44.—, Bruselj 74.25, Milan 22.50, Amsterdam 236.75, Berlin 178.50, Stockholm 106.25, Oslo 101.30, Kopenhagen 86.10.

